

# VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Nižší stupeň osmiletého cyklu (prima až kvarta)

## Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávací obsah předmětu Výtvarná výchova vychází ze vzdělávací oblasti Umění a kultura dle RVP ZV (v platném znění).

Předmět Výtvarná výchova poskytuje žákům možnost vlastní tvorby vycházející z jejich individuálního projevu. Vychází ze čtyř principů: výrazového, tvořivého, zážitkového, dialogického. Má velký význam pro formování estetického a pocitového vnímání v kontextu s ostatními předměty. V průběhu výuky se žáci seznámí se základními výtvarnými technikami, rovněž získají přehled významných výtvarných směrů a děl. Cílem je, aby se žák v rámci svých možností snažil vyjádřit výtvarnými prostředky, dokázal pracovat i ve skupinách, poznával i jiné kultury a jejich hodnoty, chápal význam výtvarného díla a výtvarného umění v historickém kontextu. Je kladen důraz na individuální přístup k žákům a rozvoj jejich vlastních schopností (Osobnostní a sociální výchova). Práce probíhá i formou menších projektů v rámci týmové spolupráce (Sociální a pracovní výchova). Žáci navštěvují podle aktuálních možností výstavy – formují se tak jejich postoje k emotivním a pocitovým prožitkům, rozvíjí se kulturní rozhled.

## Časové a organizační vymezení:

Výtvarná výchova je realizována jako samostatný vyučovací předmět a plní cíle vzdělávací oblasti Umění a kultura. Hodinová dotace odpovídá učebnímu plánu: 2 – 2 – 1 – 1.

Ročník	prima	sekunda	tercie	kvarta
Hodinová dotace	2	2	1	1

Na nižším stupni gymnázia probíhá výuka neděleně. Od kvinty žáci volí v rámci Estetické výchovy Výtvarnou nebo Hudební výchovu. Součástí výuky je i přehled dějin umění. K dispozici je odborná učebna. Na předmět navazuje povinně volitelný předmět výtvarná výchova (Dějiny umění v oktávě). Lze skládat maturitní zkoušku jako nepovinnou.

## Realizovaná průřezová témata:

V rámci předmětu Výtvarná výchova RVP ZV jsou po celou výuku zapojována průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova (OSV) – např. rozvoj výtvarných dovedností, uvědomování si hodnoty spolupráce, kreativita- pružnost nápadů, ověřování si získané poznatků při vlastní tvorbě, působení na různé smysly, obhajoba vlastních postojů atd.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VEGS) – např. jednoduchý přehled dějin evropské kultury, znalost přehledu evropských slohů, tradice národů Evropy, lidové zvyky atd.

Multikulturní výchova (MKV) – např. uživatelská činnost ve sledování kulturního přehledu, tolerance k různorodým komunitám atd.

Environmentální výchova (EV) – např. vztah člověka a životního prostředí, tvořivost s různými odpadovými materiály, otázky ekologie a jejich dopady na budoucí zdravý život člověka atd.

Mediální výchova (MV) – např. rozlišování umění od nástrojů prvoplánové manipulace vizuálními prostředky (propaganda, tzv. „fake news“) atd.

## Mezipředmětové vztahy:

Vzhledem ke svému obsahu zapojuje výuka VV převážně tyto mezipředmětové vztahy:

- D - propojení historických souvislostí
- ČJ, HV - umělecké směry a významní představitelé
- Z, Bi - krajina, příroda a prostředí
- M - jednoduché znalosti geometrie
- Fy, Ch - technologické postupy
- IVT - použití médií
- OV- komunikace, náboženské systémy

## **Výchovné a vzdělávací strategie**

Vycházejí z obecných zásad stanovených RVP ZV a ŠVP. Pro vyučovací předmět Výtvarná výchova jsou konkretizovány v rámci klíčových kompetencí takto:

### **Kompetence k učení:**

- žákům nabízíme řadu aktivačních metod pro samostatné vytváření souvislostí, poznávání výtvarného umění a architektury
- předkládáme dostatek informací s tematikou z výtvarné oblasti

### **Kompetence k řešení problémů:**

- žáky vedeme k samostatnému řešení problémů, výběru vlastních technik a zpracování
- vedeme žáky k samostatnému pozorování, vyhodnocování a vyvozování závěrů

### **Kompetence komunikativní:**

- žákům nabízíme dostatek možností pro formulování vlastních názorů, zdůvodňování postupů
- vedeme rovněž žáky k posuzování prací svých i prací spolužáků, srovnání

### **Kompetence sociální a personální:**

- rozvíjíme v žácích vědomí vlastních možností, odlišnosti a jedinečnosti každého
- snažíme se o rozvíjení sebedůvěry, o různé formy

### **Kompetence občanská:**

- snažíme se o rozvíjení vzájemné tolerance a pochopení postupů jiných žáků

### **Kompetence pracovní:**

- nabízíme dostatek možností pro vyzkoušení různých technik malířských, kreslířských, kombinovaných, grafických (v rámci možností), práci s materiálem

## **Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)**

Výuka žáků se SVP vychází z obecných zásad stanovených ŠVP a didaktických zásad pro výuku na 2. stupni ZŠ. Ve vyučovacích hodinách klade vyučující důraz na individuální přístup a dostatečnou komunikaci. Vyučující v případě potřeby spolupracuje na plánu pedagogické podpory (PLPP) nebo individuálním vzdělávacím plánu žáka (IVP). Mezi podpory patří především slovní motivace ze strany učitele, libovolný výběr méně náročných témat a výtvarných technik. Vyučující v případě skupinové práce volí tak, aby spolupracoval méně nadaný s více nadaným studentem. V případě homogenních skupin dostávají žáci méně náročné a zvládnutelné úkoly, což jim umožňuje zažít úspěchu a pozitivní vnitřní motivaci. Taktéž může vyučující některé výtvarné práce pouze slovně hodnotit a doporučit určité obměny či změny, případně klasifikovat pouze povedené práce.

## **Vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků**

Výuka žáků nadaných a mimořádně nadaných se řídí obecnými zásadami stanovenými v ŠVP a didaktickými zásadami pro výuku na 2. stupni ZŠ. Ve vyučovacích hodinách klade vyučující důraz na individuální přístup a vytváření prostoru pro uplatnění jejich nadstandardních dovedností či znalostí. Tempo výuky je dle možnosti diferencováno, aby mimořádně nadaní žáci nestagnovali a upevnili si spolu se zbytkem třídy základní znalosti, dovednosti a výtvarné techniky, a poté získali i nové poznatky díky možnému rozšiřujícímu učivu. To je ve výuce realizováno zadáváním náročnějších témat, složitějších výtvarných technik i většího množství vyhotovených výtvarných prací. Během výkladu přehledu dějin umění, mediální výchovy klade vyučující mimořádně nadaným žákům záměrně náročnější otázky a vybízí je k uvažování v souvislostech. Při zadávání skupinové práce volí vyučující střídavě obě základní formy: spolupráci nadaných žáků i spolupráci nadaných žáků s ostatními v heterogenní skupině. Mezi další formy podpory patří motivace vyučujícího k účasti žáků ve výtvarných soutěžích. V případě potřeby vyučující spolupracuje na tvorbě IVP pro mimořádně nadaného žáka.

## **Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu VÝTVARNÁ VÝCHOVA:**

# VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Prima, 2 hodiny týdně

Školní očekávané výstupy (dle RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• užívá VOV<sup>1</sup> k zaznamenávání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a zaznamenávání podnětů z představ a fantazie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• výtvarné vyjádření prožitků</li> <li>• linie, objemy, tvary</li> <li>• záznamy prožitků, emocí, představ</li> <li>• fantazie, ilustrace textů</li> <li>• zachycení struktury</li> </ul>	<p>OSV – estetické prožitky, kultivace estetického vnímání EV – estetické vnímání přírody</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích, užívá některé metody současného výtvarného umění a digitálních medií – fotografie, videa, počítačová grafiky</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• práce s reprodukcí</li> <li>• netradiční způsoby práce</li> </ul>	<p>IVT – použití médií MV – vliv médií</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků VOV a jejich vztahů, uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků, variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• pohyb, rytmus, řazení prvků</li> <li>• objekty v ploše, objemy, prostoru</li> <li>• výtvarné řady</li> <li>• proměna tvaru</li> <li>• práce s materiálem</li> </ul>	<p>M – geometrie</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření, porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných VOV</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• barvy základní, doplňkové</li> <li>• barvy studené, teplé, neutrální</li> <li>• barevný kontrast, kompozice</li> </ul>	<p>Fy – barevné spektrum</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje umělecká VOV současnosti i minulosti, vychází přitom ze svých znalostí historických souvislostí a z osobních zkušeností a prožitků</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• figurální náměty ve výtvarném umění</li> <li>• lidská postava, pohyb, gesta</li> <li>• portrét</li> </ul>	<p>Bi – lidské tělo</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozliší působení VOV v rovině smyslového i subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného symbolického obsahu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• krajina, mapa, reliéf</li> <li>• kresba a malba podle modelu</li> <li>• tvar, detail</li> </ul>	<p>Z – znalost mapy, reliéfu</p>

<sup>1</sup> VOV – vizuálně obrazná vyjádření

# VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Sekunda, 2 hodiny týdně

Školní očekávané výstupy (dle RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích, užívá některé metody současného výtvarného umění a digitálních medií</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• prostor, pohyb a jeho zachycení</li> <li>• hra s písmeny, lettrismus</li> <li>• komiks</li> </ul>	<p>M – jednoduchá perspektiva OSV – sebepoznávání, kreativita</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků VOV a jejich vztahů, uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků, variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kresba, malba, grafika a její využití</li> <li>• práce s materiálem, prostorové práce</li> <li>• kombinované techniky</li> <li>• koláž, muchláž, frotáž</li> </ul>	<p>OSV – sebepoznávání, kreativita</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité VOV, porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných VOV</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• vyjádření pocitů, nálad, fantazie</li> <li>• moje oblíbené věci, oblíbené zvíře</li> <li>• základy perspektivy (interiér, exteriér)</li> </ul>	<p>M – geometrie a perspektiva Bi – fauna</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• užívá VOV k zaznamenávání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenávání podnětů z představ a fantazie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• příroda a její proměny</li> <li>• detail, stylizace</li> <li>• výtvarné řady</li> <li>• práce s materiálem – masky, loutky</li> </ul>	<p>EV – ekologie, práce s odpadovými materiály, estetické vnímání krajiny</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• ověřuje komunikační účinky VOV v sociálních vztazích – dokáže je prezentovat</li> <li>• objasňuje záměr tvorby a její proměny z hlediska komunikačního obsahu VOV vlastních i uměleckých v historických sociálních i kulturních souvislostech</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tvorba samostatná a skupinová</li> <li>• reklama, výtvarná zkratka</li> <li>• figurální náměty</li> <li>• výtvarné vyjádření příběhu</li> </ul>	<p>OV – komunikace D, ČJ – historické souvislosti OSV – kreativita, sebepoznávání</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• interpretuje umělecká VOV současnosti i minulosti, vychází přitom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• architektura – slohy</li> <li>• návštěva galerií</li> <li>• kultura jiných národů, přírodní národy</li> </ul>	<p>D, HV, ČJ – historické souvislosti, umělecké směry MKV – různorodost kultur, tolerance</p>

## VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Tercie, 1 hodina týdně

Školní očekávané výstupy (dle RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>učí se rozeznávat specifika různých VOV a vědomě je uplatňuje při vlastní tvorbě</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>linie, tvar, barva</li> <li>objem, vyjádření objemu, světlo</li> <li>prostorová práce</li> <li>grafika</li> </ul>	<p>Fy – barevné spektrum M – geometrie a perspektiva OSV – sebepoznávání, kreativita</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>setkává se s VOV v roli příjemce, interpreta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>návštěvy galerií, video</li> <li>současná výtvarná scéna</li> <li>nové výtvarné techniky</li> </ul>	<p>VEGS- významné evropské kulturní kořeny a významní Evropané</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>na příkladech VOV uvede, rozliší a porovná osobní a společenské zdroje tvorby, identifikuje je při vlastní tvorbě</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>proměny života</li> <li>přírodní motivy</li> </ul>	<p>Bi – příroda EV – ekologie, práce s odpadovými materiály, estetické vnímání krajiny</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>své získané poznatky z výtvarného umění uvádí do vztahů s aktuálními i historickými uměleckými výtvarnými projevy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>film</li> <li>užitá grafika, design</li> <li>reklama</li> </ul>	<p>MV – rozlišení vizuálních nástrojů reklamy</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>učí se chápat souvislosti VOV 19. století a současnosti</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>umělecké památky v okolí</li> <li>krajinářství</li> <li>portrét</li> <li>karikatura, humor ve výtvarném umění</li> </ul>	<p>D, ČJ – historické souvislosti</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>učí se chápat vliv komunikace na přijetí a interpretaci VOV, respektuje jiná vyjádření</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>netradiční VOV (gestická malba, haptické vyjádření)</li> </ul>	<p>OV- komunikace OSV – sebepoznávání, kreativita</p>

## VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Kvarta, 1 hodina týdně

Školní očekávané výstupy (dle RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>rozšiřuje vlastní smyslové vnímání, vizuálně obrazná vyjádření užívá pro ztvárnění tvarů a hmoty v ploše a prostoru, pohybu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>tvar, linie, bod</li> <li>kompozice, barva, modelace</li> <li>kontrast</li> <li>práce s materiály</li> <li>výtvarné řady</li> <li>inspirace literaturou, přírodou, hudbou</li> </ul>	<p>M – geometrie a perspektiva            Ch – technologický postup            HV, ČJ – významní světoví představitelé a jejich díla            Bi – ekologie v tvorbě</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>své osobní prožitky, zkušenosti a znalosti uplatňuje při své vlastní tvorbě</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>subjektivní vyjádření</li> <li>vlastní identita</li> </ul>	<p>OSV – sebepoznávání, kreativita</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>dokáže samostatně vybírat výtvarné prostředky pro vlastní vyjádření</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>krátkodobý projekt</li> <li>vnitřní prožitky, osobnost</li> <li>tvůrce</li> </ul>	<p>OV- komunikace</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>užívá i prostředky současného výtvarného umění</li> <li>dokáže ztvárnit svoji představu</li> <li>interpretuje svoje výtvarné vyjádření a porovnává výběr a užití výtvarných prostředků</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>nová média a technika</li> <li>počítačová grafika</li> </ul>	<p>MV – rozlišení mediální manipulace            IVT – využití počítačové technologie</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>dokáže vysvětlit, jak výtvarné vyjádření působí v rovině smyslové, subjektivní i sociální, jak působí na utváření postojů a hodnot</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>umění jiných kultur jako zdroj inspirace</li> <li>archetypální principy</li> <li>tradice, zvyky</li> </ul>	<p>D, ČJ – historické souvislosti</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>dokáže si vytvořit přehled uměleckých vyjádření podle svých kritérií</li> <li>rozlišuje umělecké slohy a směry – od konce 19. století do současnosti, dokáže objasnit společenské okolnosti vzniku uměleckých děl</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>návštěvy galerií a využití působení díla na žáky, interpretace obsahu díla</li> <li>umělecké směry 20. století</li> <li>op-art, body-art</li> <li>současné nestandardní vyjadřovací prostředky a jejich vývoj</li> </ul>	<p>VEGS – významné evropské kulturní kořeny a významní Evropané            MKV – různorodost kultur, tolerance</p>